

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота
на тему: СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНОГО ТВОРУ

Студентки групи МЛа 07-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно), перша – англійська
Глазкової Катерини Тимурівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент, професор кафедри
Терехова Діана Іванівна

Національна шкала ___ зараховано ___
Кількість балів _____ 100 _____
Оцінка ЄКТС _____ А _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of English Philology and Philosophy of Language

Term Paper
PECULIARITIES OF POETIC TRANSLATION

CATHERINE HLAZKOVA

Group MLa 07-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof.

PhD (Linguistics)

DIANA TEREKHOVA

Kyiv 2023

ЗМІСТ

Показчик скорочень.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНОГО ТВОРУ.....	7
1.1 Природа поетичного твору та його значущі відмінності від твору прозового.....	7
1.2 Основні методи перекладу поетичного твору.....	8
1.3 Методика аналізу повноти перекладу.....	10
Висновки до Розділу I.....	10
РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОВНОТИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ.....	12
2.1 Джон Мейсфілд "Sea-Fever" ("Морська лихоманка").....	13
2.2 Роберт Фрост "Stopping by Woods on a Snowy Evening" ("Зупиняючись у лісі сніжним вечором").....	15
2.3 Дж. Р. Р. Толкін "I sit and think" ("Я сиджу й думаю").....	19
2.4 Основні тенденції при перекладі поетичних творів.....	22
Висновки до Розділу II.....	23
ВИСНОВКИ.....	24
RÉSUMÉ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	29
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	29
ДОДАТКИ.....	31

Показчик скорочень

ПТ – поетичний твір

ЛО – лексична одиниця

ВСТУП

Створення поетичних творів є одним із найдавніших видів діяльності людини. Глибоко асоційований з лінгвокультурологічною спадщиною певної нації, поетичний твір здавна характеризувався багатогранною виразністю та засобом передачі численних мотивів й ідей. Переклад, у свою чергу, також може бути названим давновідомим способом прокласти моста порозуміння між двома культурами.

Переклад поетичних творів був та залишається **актуальним** питанням лінгвістики як допоміжний засіб багатшарової й багатозначної комунікації між народами, так і дійсним доказом того, що з часом неперекладність, зумовлена відмінностями мовних світів, може бути подоланою.

Мета роботи полягає у виявленні основних специфічних рис перекладу поетичних творів та їх аналізі на матеріалі англомовних поетичних творів ХХ століття.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні **завдання**:

- 1) дослідити наукову літературу з обраної теми;
- 2) встановити фундаментальну специфіку поетичного твору;
- 3) окреслити основні особливості перекладу поетичних творів;
- 4) провести практичний аналіз поетичного матеріалу;
- 5) дослідити основні засоби, використані при перекладі різними мовами;
- 6) визначити відсоткове відношення проявів специфічних аспектів перекладу поетичних творів у досліджуваних перекладах.

Об'єктом дослідження є поетичні твори авторів ХХ століття та їх переклади.

Предметом дослідження є особливості перекладу поетичних творів.

Матеріал дослідження представлений англомовними творами авторів першої половини ХХ століття, об'єднані природничою тематикою.

При виконанні роботи було використано комплекс **методів дослідження**, серед яких можливо виділити, в тому числі, методи

класифікації, узагальнення, порівняльний метод, описовий метод та математичний метод з метою обчислення результатів аналізу.

Наукова новизна роботи полягає в зіставленні перекладу поетичного твору трьома мовами із подальшим загальним аналізом використаних при цьому засобів та базовим спеціалізованим аналізом особливостей перекладу кожної з мов.

Практична значущість роботи реалізується в можливості використовувати результати дослідження при вивченні дисциплін загального і поетичного перекладу, при здійсненні подальших досліджень теми перекладу поетичних творів.

Апробацію результатів дослідження було здійснено на міжнародній науково-практичній відеоконференції "AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ", доповідь "Основні аспекти перекладу поетичного твору (на матеріалі балади 'Herr Mannelig')" (Київ, 18-19 травня 2023 р.).

Структура курсової роботи складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, висновків, списку використаних джерел, списку довідкової літератури, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків. Загальний обсяг роботи – 40 сторінок.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНОГО ТВОРУ

1.1 Природа поетичного твору та його значущі відмінності від твору прозового

Поетичний твір (ПТ) небезпідставно визнається багатьма лінгвістами та дослідниками одним із найскладніших видів тексту для художнього письмового перекладу (Кочерган, 2006; Apte, 2004; Khalida, 2014). Займаючи значущу ланку в творчій і перекладній діяльності людства вже майже чотири тисячоліття (Hussain, 2018), поетичне мистецтво відзначається широким спектром багатогранних особливостей (Гуляк, Савченко, 1997), що додають нових шарів до його перекладання.

Основною з них можливо відзначити форму ПТ. На відміну від прозового тексту, поетичний більшою мірою обмежує перекладача в передачі ідеї, аніж, до прикладу, усний чи прозовий переклад. Ключовими елементами форми будь якого ПТ визначаються жанр, рима, розмір, римування; при розгляді фігурних віршів варто також відзначити графічний малюнок. Кожен зі згаданих складників має свою класифікацію та різновиди.

Другим, однак не менш важливим фактором ПТ, науковці відмічають вплив твору на читача (Засекін, 2012; Леонтьєв, 2010; Науменко, 2013; Raniolo, 2022: 2-4). Відмінність перекладу в образності, ритміці, звучанні чи настрої впливає на сприйняття ПТ і, як наслідок, спотворює ідею, закладену при його написанні. Водночас, саме завдяки жанровому поділу ПТ перекладач має певну опору при трансформації поезії, отримуючи широкий простір до розширення ключових, за його інтерпретацією, образів сюжету (Боровинський, 2011).

І, нарешті, третьою особливістю перекладу ПТ, що, однак, може не проявлятися у всіх працях, є алітерація та асонанс. Через відмінність різних мов у їх фонологічних системах та інтерпретаціях носіями тих чи інших комбінацій звуків, повна передача звукової системи ПТ може виявитись

майже неможливою, однак існують випадки, де перекладачу вдалось це зробити (Razumovskaya, 2010).

Беручи до уваги комплексну природу ПТ, варто зауважити, що всі загадані риси ПТ перебувають у постійному контексті фольклорно-національного простору (Galkina, 2013; Temirov, 2012), що перекладач, беззаперечно, має брати до уваги; як і при прозовому перекладі, інтерпретація твору різними людьми призводить до різних варіантів оригіналу. Однак, варіативність перекладів ПТ поширює й деталізує смисл та ідею оригіналу, урізномбарвлює прояви його сприйняття читачем-носієм, перекладачем, і читачем-не-носієм (Боровинський, 2011; Forasacco, 2013).

Отже, поетичному твору притаманна низка специфічних рис, з яких базовими можливо визначити форму, вплив, звукопис, та багатоаспектність; ці особливості диференціюють його від прози й відіграють ключову роль у перекладі.

1.2 Основні методи перекладу поетичного твору

Питання якісного перекладу ПТ підіймалось та досліджувалось ще за часів Середньовіччя, хоча й варто відзначити його відносну односторонність за того періоду. Однак вже з XVIII-XIX ст. активізується питання повноти перекладу національних елементів ПТ, що є актуальним і на сьогодні, оскільки ПТ притаманний глибокий прояв культурної спадщини автора. Саме цей відрізок часу може вважатись початком принципу неперекладності, що був значно подоланий у питанні перекладі прози, однак все ще може вважатись реальним при поетичному перекладі.

Серед дослідників перекладу ПТ варто зазначити наступних: Виноградов В., Гачечіладзе Г., Гумільов М., Жлуктенко Ю., Засекін С., Комісаров В., Леонтьєв А., Науменко О. та інші.

Значною мірою метод перекладу ПТ може залежати від мети перекладача – передати зміст твору, передати зміст поезії, чи відтворити вірш мовою перекладу, щоб читач сприймав його як оригінал за природою.

Відповідно, можливо виділити наступні способи перекладу: 1) філологічний, або прозовий переклад (rendering); 2) підрядковий переклад (interlinear); 3) вільний поетичний переклад (іноді – vers libre); та 4) поетичний переклад (Алексеева, 2001; Ємець, 2016; Девіцька, Курах, Сідун, 2022: 13-15). Відмінність між вільним (незалежним) та поетичним (залежним) перекладом полягає в значно більшому збереженні форми оригіналу (напр., тип римування, мелодика, звукопис, тощо) останнім (Науменко, 2013).

Поміж ключових підходів можливо відмітити метафоричний та метонімічний, що зосереджуються на передачі їх лінгвокультурних відтінків (Вінтоняк, 2021; Abdal, Yaman, 2017), передачу ідейної та образної структур, які розглядаються як шар ПТ вищий за звуковий, лексичний, та фразовий рівні (Коптілов, 2001), та збереження поетичної форми і ритмомелодики оригінального твору (Litvinov, 2013; Magomedzagirov, 2016). Беручи до уваги специфіку ПТ, що полягає в більшій комплексності його форми та відмінному створенні впливу на читача, варто зосередитись, перш за все, на її збереженні й максимальному наближенні перекладу до оригіналу, водночас ставлячи за мету зробити його «живим» елементом літератури мови перекладу (Khalifa, 2015).

Варто також зазначити, що фактор мови оригіналу та мови перекладу відіграє не останню роль, оскільки, при збільшенні кількості та частоти відмінностей між ними, пропорційно ускладнюється завдання перекладача, прикладом чого можуть слугувати пари англійська-арабська та, дещо меншою мірою, англійська-французька (Khalifa, 2015; Owoeye, 2011).

Отже, серед основних методів перекладу поетичного твору можливо виділити зорієнтований на збереження його оригінальної форми при перекладі як той, що зосереджується на його ключовій специфіці.

1.3 Методика аналізу повноти перекладу

Згідно зі словником, художній переклад є відтворенням твору іншою мовою зі збереженням його змісту, образної системи та художніх засобів (Ганич, Олійник, 1985: 183).

Було визначено, що методика для практичного аналізу повноти перекладу ПТ має базуватись, перш за все, на передачі форми оригіналу. Це зумовлено тісним переплетенням передачі настрою, жанру та самої ідеї ПТ із його формою: римуванням, метром, використаними стопами, тощо.

По-друге, методика має відображати оцінку збереження лексико-семантичних особливостей початкового тексту. Причиною цього є так звані лінгво-етно-націо-культурні особливості, що зумовлюють появу реалізованого значення слів, метафор, та інших елементів культурологічної та поетичної спадщини кожного поета, що довго вважався неперекладним.

По-третє, повнота перекладу залежить і від відтворення в кінцевому результаті художніх засобів, використаних при написанні твору.

Схематичним способом це може бути відображено наступним чином:

1. Відповідність форми: 1) розмір; 2) стопа; 3) римування; 4) клаузула; 5) цезура.
2. Відповідність вжитих прийомів: 1) лексичні та синтаксичні повтори; 2) стиль використаної лексики.
3. Відповідність настрою оригіналу.

Отже, після ретельного аналізу особливостей поетичного твору та запропонованих раніше оцінки його перекладу було виділено та узагальнено основну специфіку перекладу поетичних творів для подальшого дослідження.

Висновки до розділу I

У першому розділі курсової роботи було розглянуто основні специфіки поетичних творів загалом та віршованого твору особливо, загальноприйняті способи та підходи до його перекладу, що було запропоновано попередніми

дослідниками теми перекладу поетичного твору, а також окреслено фундаментальні основи для подальшого випрацювання методики оцінювання повноти перекладу поетичного твору за силабо-тонічною основою та збереженням стилістичних прийомів оригіналу.

Таким чином, дослідивши наукову літературу за темою перекладу поетичного твору, було встановлено наступне:

- переклад поетичного твору вважається найскладнішим різновидом письмового перекладу, що зумовлено його високою культурно-національною насиченістю та багатоманітністю образної системи, передаваної в порівняно невеликому за обсягом тексті, при вираженні багатовекторної ідеї, що часто є розкритою в повному обсязі при спільному аналізі автора та читача;
- поетичний твір вирізняється своєю складнокомбінованою формою;
- саме форма поетичного твору є основним джерелом можливих труднощів при його перекладі, особливо у випадку, коли засоби виразності в мові оригіналу та мові перекладу є відмінними. Відмінність у більшості випадків є зумовленою різним походженням мов, проявляється у фіксованому чи вільному наголосі, відсутності тих чи інших граматичних конструкцій, відмінностях доступного автору та/або перекладачу лексичному фонді, та варіативних фонемних системах.

Перспективи подальших дослідницьких пошуків з теми перекладу поетичного твору полягають у детальнішому розгляді специфіки перекладів інших існуючих різновидів поетичного твору, наприклад, балади та пісні, а також змін, що відбуваються при діахронічному перекладі однією та різними мовами певного твору, та особливості перекладу поетичних творів із конлангом як мовою оригіналу та як мовою перекладу.

РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОВНОТИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ

Практична частина дослідження проводилась у кілька етапів. На першому було окреслено матеріал для проведення дослідження, який відповідав визначеним критеріям. На другому етапі було проведено базовий аналіз ключових особливостей обраних ПТ, що є предметом аналізу окресленої методики. На третьому кроці було встановлено відповідні елементи в перекладах, обраних для аналізу. На четвертому було проведено порівняльний аналіз встановлених особливостей перекладів та їх відповідностей оригіналу. І на п'ятому, заключному етапі дослідження було виведено порівняльну тенденцію, представлену у відсотковому відношенні.

Матеріалом для практичного аналізу було обрано англomовні віршовані твори пейзажної тематики авторів першої половини ХХ століття, що відзначаються яскраво вираженою метрикою та римуванням, як і іншими фундаментальними характеристиками форми ПТ.

Перед самим аналізом варто окреслити ключову термінологію, яку було використано.

Форма ПТ зазвичай визначається його віршовим розміром, тобто за розміщенням в ньому наголосу, та ритму, створеному цим розміщенням. Кожен ПТ поділяється на **стопи** – групи складів із одним наголошеним складом і кількома ненаголошеними. **Ямб**, що є можливим спостерігати в більшості аналізованих творів, є двоскладовою стопою, наголос в якій припадає на другу її частину. **Анапестом** називають трискладову стопу, в якій перші два склади є ненаголошеними і наголос падає на останній склад. Кожна строфа закінчується **клаузулою**, яка визначається розміщенням останнього наголошеного складу. Двома найбільш вживаними її різновидами є чоловіча (окситонна) та жіноча (парокситонна); у випадках, коли наголос припадає на останній склад, клаузула є чоловічою, коли на передостанній – жіночою. Часто строфа складається з більше ніж п'яти- чи шести стоп, тоді є

обов'язковим виникнення такого явища як **цезура** – внутрішня пауза, що виникає посередині стопи та ділить ПТ на дві частини для легшого читання та ритміки.

2.1 Джон Мейсфілд "Sea-Fever" ("Морська лихоманка")

ПТ (Додаток А) написано гептаметром (семистопність), однак тип стоп змінюється протягом віршу. Це вірогідно є зумовленим високою ритмомелодикою віршу, через що певну нестабільність у використанні типів стоп можливо приписати спробі автора відтворити ритм морського ходу корабля. Римування попарне (AABB), зі стабільною чоловічою клаузулою в перших двох строфах катренів та жіночою клаузулою – у третій та четвертій строфі. Медіанна цезура є постійною на середині строфи.

Серед вжитих прийомів варто виокремити використання **рефрену** 'I must go down to the seas again', що задає настрою всьому ПТ, повторюваних **епітетів** 'grey' та 'white' для опису моря та неба (хмар), а також **описові епітети** для створення відчуття повного занурення читача до реальності морського пейзажу (*windy day, flung spray, blown spume, sea-gulls crying, quiet sleep, sweet dream*), **порівняння** 'the wind's like a whetted knife', що певною мірою "розриває" романтично змальоване полотно морської подорожі, та використання **алітерації** в першому-другому ('s'), і в третьому-сьомому-десятому рядках ('w') з метою передати образи вітру та морських хвиль.

I must go down to the seas again, to the lonely sea and the sky,

And all I ask is a tall ship and a star to steer her by; (1-2)

And the wheel's kick and the wind's song and the white sail's shaking, (3)

And all I ask is a windy day with the white clouds flying, (7)

To the gull's way and the whale's way where the wind's like a whetted knife; (10)

Варто також звернути увагу на особливість вживання автором **лексем** морського вжитку та тих, що мають стійку асоціацію з морем, до прикладу, *ship – her* (рядки 1-2), *steer* (2), *sail* (3), *running tide* (4), *spume* (8), *fellow-rover*

(11) та *trick* (12; *тут*: вахта – період часу, протягом якого рульовий залишається за кермом).

У перекладах (Додатки А.1 та А.2) наявні наступні особливості форми (див. Таблицю 2.1):

Таблиця 2.1

Джон Мейсфілд "Sea-Fever" ("Морська лихоманка") – Зіставний аналіз досліджуваних елементів поетичної форми перекладів

Sylwek Szweda	Валентин Бут	Michael Walker
восьми- й <u>семистопний</u> розмір, анапесто- <u>ямбічне</u> чергування стоп	семистопний розмір, анапесто-ямбічне чергування стоп	розмір змінний; переважає анапесто-ямбічне чергування стоп
римування вільне	римування попарне, ААВВ	римування вільне
переважає чоловіча клаузула	у першому катрені наявні попарні чоловіча та жіноча клаузула, у другому та третьому клаузулу змінено на виключно чоловічу	виключно чоловіча клаузула
медіанна цезура	велика цезура на четвертій стопі	медіанна цезура

У своєму перекладі S. Szweda відтворює рефрен оригіналу, вносячи до нього конкретизацію "Na pokład znowu muszę wejść". Оригінальну сірість було поширено до "mglisty świt, prócz szarości nie widać nic» та подальшого розвитку образу сірості туману в останній строфі "by zniknąć w gęstej mgle...". Епітети восьмої строфи було дещо переставлено до форми описового перекладу як "Spienionych fal słyszać śpiew i krzyk jękliwey morskich mew". Порівняння десятої строфи збережено. Алітерацію було вітворено "A wiatru

pieśń szamocze żagle, sterowe koło szarpie nagle" (3), "Spienionych fal słyhać śpiew i krzyk jękliwy morskich mew" (8), та "Wieloryb drogę wskazał już, a wiatr jak ostry nóż" (10). ЛО було відтворено із більшим ухилом до морської тематики: *pokład* (1), *Wysoki statek* (2), *żagle, sterowe koło* (3), *Spienionych fal, morskich mew* (8), *Wieloryb* (10).

Переклад В. Бута зберігає рефрен як "Я маю знову вертати в моря". "І сивий туман понад сірих валів, і сіро-тремтливе світання", біле небо (хмари) відсутні. Пейзаж, змальований у восьмій строфі є більш жорстким, однак не менш гострим у сприйнятті "Де піна розшарпана, й бризок шрапнель, і крики чайок-примар". Порівняння вітрів із ножем було збережено. Алітерацію на «с» було відтворено у строфах четвертій "І сивий туман понад сірих валів, і сіро-тремтливе світання" та дванадцятій "Спокійного сну і солодких снів". Прошарок ЛО було переважно збережено: *корабель* (2), *штурвалу, вітрил* (3), *друга-гребця* (11), *рейс* (12).

М. Walker при перекладі відтворює рефрен оригіналу 'Je dois descendre a la mer encore'. Кольорову гамму морського та небесного просторів передано як 'une brume gris', 'une aube grise' та 'les nuages blancs'. Образну картину восьмої строфи, що найяскравіше впливає на відчуття читача, було збережено. Алітерація на 's' перших рядків оригіналу була частково збережена; також можливо відмітити елементи алітерації перекладу, взяті для підсилення ритму рефрену та образу моря: 'Je **d**ois **d**escendre a la **m**er encore, a la **m**er **s**olitaire et le **c**iel'. При передачі ЛО оригіналу було майстерно підібрано синонім то сполучення 'tall ship' – 'voilier'. Образ моря передано за допомогою ЛО *barrer* (2), *gouvernail, voiles* (3), *les embruns, l'écume, les mouettes* (8), *voyage* (12).

Отже, половина з проаналізованих перекладів твору "Sea-Fever" передає стопи та розмір оригіналу, змінюючи їх задля створення вивіреної мелодики нерівномірності ритму. Всі переклади успішно передали основні прийоми, використані автором поетичного твору.

2.2 Роберт Фрост "Stopping by Woods on a Snowy Evening" ("Зупиняючись у лісі сніжним вечором")

Написано цей ПТ (Додаток Б) чотиристопним ямбом, що створює рівномірний спокійний ритм твору. Однак простота ритму врівноважується незвичністю римування – автор використав так званій перський катрен (рубай) у перших трьох катренах (відповідно, ААВА, ВВСВ, ССДС) та повне римування в останньому (DDDD). Це прекрасно передає настрій та ідею твору, що, описуючи звичний зимовий пейзаж та буденну ситуацію повернення й пізньої поїздки, має закладеною в собі цілу низку мотивів, основними з яких можливо виділити, до прикладу, людина та суспільство, відповідальність та власні бажання, вагання та вибір. Чоловіча клаузула додає певного уривчастого орнаменту всьому ПТ. Цезуру не було відмічено.

Серед використаних автором прийомів варто відмітити **гіперболу** ('woods fill up with snow'), **персоніфікацію** ('horse must think it queer', 'gives ... a shake to ask'), а також значну кількість **символізму**, до прикладу, 'a farmhouse' як символ цивілізації, людства та його здобутків, на протигагу лісу, який є 'lovely, dark and deep', як образу незайманої природи, що володіє й досі невідкритими таємницями. Використання **алітерації** також мало місце бути, що особливо можливо відмітити в четвертій, дев'ятій, та тринадцятій строфах:

To **w**atch his **w**oods fill up **w**ith snow (4)

He gives **h**is **h**arness bells a shake (9)

The woods are lovely, **d**ark and **d**eep (13)

У проаналізованих перекладах (Додатки Б.1 та Б.2) можливо відмітити наступні елементи (див. Таблицю 2.2):

Роберт Фрост "Stopping by Woods on a Snowy Evening" ("Зупиняючись у лісі сніжним вечором") – Зіставний аналіз досліджуваних елементів поетичної форми перекладів

Stanisław Barańczak	Валерій Кикоть	Віктор Марач	Hubert-Albert Clos Lus
чотиристопний ямб	чотиристопний ямб	чотиристопний ямб	переважно п'ятистопний ямб
майже повний перський катрен та повне римування на останньому катрені	перський катрен на перших трьох та повне римування на останньому катрені	майже повний перський катрен та повне римування на останньому катрені	перший катрен – перехресне, другий – послідовне, третій – оповите, четвертий – АВВВ
жіноча клаузула	чоловіча клаузула ; жіноча клаузула на останньому катрені	жіноча клаузула ; чоловіча клаузула на останньому катрені	чоловіча клаузула
цезура відсутня			

Перекладаючи цей ПТ, S. Barańczak, беззаперечно, додав алегорично-асоціативних барв при передачі гіперболи «las, po brzegi pełen bieli» та вибору ліричного героя «Lecz woła trzeźwy świat nadziei». Персоніфікацію коня було повністю збережено «Koń nie wie» (5), «koń ... Pyta» (9-10). Символізм цивілізація-природа передано «żadnych zagród wokół» – «Ciągnie mnie w mroczną głąb tej kniei», де цікавим є використання *zagród* на позначення ідеї дому, оскільки значення його об'єднує і садибу, і стійло (дім для обох

подорожніх). Алітерацію зимового пейзажу було передано як «**W**strzymałem: **ż**adnych **z**agród **w**okół» (6).

В. Кикоть зберіг образ засніженого лісу, вдавшись до використання епітету й конкретизації «снігом вкутане гілля». Цікавою є зміна коня з оригіналу на «конячку», що придало відтінку реалій селянського життя до зображуваного. Персоніфікація ж тварини зазнала деяких змін, одна з них – зміщення фокусу на ліричного героя: «Конячці дивним я здаюся» та «Вона дзвіночком знак дає»; упряжні дзвіночки узагальнюються до дзвіночка, що, втім, не заважає розумінню ідеї через культурний елемент мови перекладу. Символізм людини й природи було зміщено на природничий елемент, де відсутність/далекість цивілізації передано близькістю природи: «серед лісу», «Глибини лісу манять душу». Використання алітерації в перекладі є значно рідшим, аніж в оригіналі: «І знов **с**вист вітру **т**ишу **р**ушить, // Танок **с**ніжинок знов **с**нує» (11-12).

При перекладі В. Марач уникнув використання гіперболізації, надавши перевагу інтерпретації попереднього рядку оригіналу: «Як я сніги в нім споглядаю» (4). Одночасно з цим, він зберігає та далі розвиває образ коня та його персоніфікації: «Кінь фиркає, не зрозумівши», «Мов просить», замінюючи упряж на вуздечку. Елемент символічного протиставлення людини та природи є відсутнім, твір було повністю трансформовано до природничого. Алітерацію було використано для передачі м'якості падаючого снігу, інші її прояви з оригіналу не було збережено: «**С**ніжок **с**нується з висоти» (11).

При перекладі Hubert-Albert Clos Lus дещо змінив систему образів та, відповідно, у такий спосіб змістив структуру відтінків оригіналу; до прикладу, оригінальні 'woods' (негусті ліси) та 'farmhouse' (житловий будинок на фермі) стають, відповідно, 'les bosquets' (гаї) та 'la grange' (сарай, хлів; водночас є засобом прояву світобачення коня, переважно з позиції якого й говориться строфу, для якого стайня (хлів) і є домом), що слугує

прекрасним прикладом перекладацької інтерпретації для збільшення емоційно-естетичного впливу твору на читача. У цьому також знаходить прояв символізм людство (дім) – природа (краса; ‘Les bosquets sont charmants, ombragés et profonds’). Гіперболізацію четвертої строфи було збережено: ‘son bosquet se couvrir de neige’. Образ коня також було персоніфіковано без суттєвих змін: ‘Mon petit cheval doit trouver cela étrange’ (імовірність дії, фокус водночас між твариною та людиною), ‘il secoue son clocheton // Pour demander’. Алітерація знаходить прояв лише в строфі ‘Entre les **b**ois, les **b**osquets et le lac gelé’ (7).

Отже, серед перекладів поетичного твору "Stopping by Woods on a Snowy Evening" можливо помітити тенденцію до зміни клаузули для більшої милозвучності в мові перекладу, зміни використаних художніх прийомів та їх відтінків при передачі основної ідеї, та, що лише підтверджує складність повної передачі алітерації, скудної передачі цього оригінального фонетичного прийому.

2.3 Дж. Р. Р. Толкін "I sit and think" ("Я сиджу й думаю")

Твір є взятим із книги, також написаної цим автором ("Володар перстнів: Братерство перстня", Глава 3), чим є зумовленими його висока мелодійність та відсутність прямого асоціативного зв'язку між автором та ліричним героєм. ПТ (Додаток В) є написаним семистопним ямбом, із попарним римуванням (AABB) та чоловічою клаузулою. Подібний ритмічний рисунок зачаровує й заколисує читача, надихаючи на спокійний і мирний настрій твору. Також можливо відмітити велику чоловічу (медіанну) цезуру, що стоїть між п'ятою та шостою стопою кожної строфи. Завдяки цьому ритмомелодика ПТ стає плавнішою, набуваючи відтінків злегка меланхолійного мотиву.

Важливим елементом ПТ є використання автором **рефрену** 'I sit beside the fire and think of', внаслідок чого посилюється тремтливе відчуття спокою, що викликається ідеєю домашнього вогню, постає перед очима образ

літнього чоловіка, сивого від досвіду та мудростей, набутих у житті, однак живого душею та думкою. Влучно вжиті описові **епітети** *yellow leaves, morning mist, silver sun* виводять основний песимістичний мотив туги за минулим, вимальовуючи колишні дні яскравими барвами. Вживання **природничих елементів** викликає в контексті твору більшого відчуття спливаючого часу та додає об'ємності згадкам. Важливим є й останні дві строфи, що змінюють увесь песимістично-меланхолійно-філософський настрій вірша, повертаючи ліричного героя від тліючої туги за минулим та недосяжним до реальної радості нинішнього життя. **Алітерація** посилює загальну мелодику твору:

with **m**orning **m**ist and **s**ilver **s**un and wind upon my hair (4)

Нижче подано аналіз перекладів (Додатки В.1 та В.2) за згаданими особливостями (див. Таблицю 2.3):

Таблиця 2.3

Дж. Р. Р. Толкін "I sit and think" ("Я сиджу й думаю") – Зіставний аналіз досліджуваних елементів поетичної форми перекладів

Maria Skibniewska	Олена Фешовець	Аліна Немірова	Французький
тристопний, анapesto-ямбічний	семистопний ямб	чотиристопний ямб	переважно 11- стопний (5+6), анapesto-ямбічний
перехресне неповне римування, хАхА	послідовне римування, ААВВ	2 ААВВ + 4 АВАВ	римування змінне, більшу роль відіграє ритміка
жіноча клаузула	чоловіча клаузула	чоловіча клаузула	переважно чоловіча

			клаузула
цезура відсутня	велика чоловіча цезура	цезура відсутня	медіанна цезура

У своєму перекладі М. Skibniewska зберігає рефрен "Siedzę przy ogniu i dumam", задаючи настрій до всього перекладу. При використанні епітетів перекладач залишилась вірною оригіналу, дещо збільшивши природничий елемент доданим поширенням в кількох випадках *kwiatkach polnych; dawnych, minionych latach; listkach żółtych; nitkach Jesiennych; lekkich pajęczyn*. Алітерацію початкового твору було опущено.

О. Фешовець при перекладі ПТ трансформує рефрен без жодних суттєвих змін, лише дещо поширивши його на більш ніж піврядка: "Сиджу собі коло вогню і думаю". При перенесенні природничих елементів було майстерно відображено різницю в культурному сприйнятті – «відлітає жовтий лист і павутинка з ним» (3) має беззаперечне розуміння серед читачів оригіналу ('gossamer') та перекладу як періоду бабиного літа, поєднання літа й осені; тоді як у «таж щовесни нова трава й інакше ластів'я!» (8) *ластів'я* є елементом, тісно асоційованим із весною в мові перекладу. Поширено було ідею четвертої строфи, разом із частковим збереженням її алітерації: «і **срібне сонце**, і туман, і моїх років дим».

Перекладаючи ПТ, А. Немірова вдалась до змін його розміру, що можливо вважати одним із елементів вільного поетичного перекладу. Рефрен оригіналу не зберігається, однак його ідея повторюється тричі впродовж твору. Природничі елементи було дещо розширено, стаючи наступними: *птахою, літні спогади, «заквітчані весняні дні», осінні сні, тумани, вітер, «сонця ... промінці», зима, зелений ліс*. Варто відмітити часткове збереження алітерації у восьмій строфі: «І **сонця срібні промінці**».

У французькому перекладі рефрен 'Assis près du feu, je pense' у чистому вигляді зберігається лише в другому та четвертому катрені, тоді як у першому він наявний всередині строфи. Епітети було використано подібно

до оригіналу. Природничі елементи первинного твору були повністю відтвореними у перекладі: *feuilles jaunes, filandres des automnes, la brume matinale, le soleil argenté; étés passés, l'hiver sans printemps*. Вартим уваги також є переклад останньої строфи, де влучно було перекладено оригінальне 'I listen for' (прислухаюсь до чогось очікуваного) як 'je guette' (я вичікую). Алітерація не була відмічена.

Отже, два з чотирьох перекладів має повністю відмінний від оригіналу розмір, що впливає на їх сприйняття як менш меланхолійних за настроєм; в одному з випадків перекладачем була зроблена спроба скомпенсувати це згладжуванням підняття до позитивного стану на кінці останнього катрену. Переважно кожен з творів передав образну атмосферу первинного варіанту, зберігши значну частину лексичних елементів та художніх прийомів.

2.4 Основні тенденції при перекладі поетичних творів

Маючи результати методичного аналізу перекладів оригінальних ПТ, можливо провести їх кількісно-якісний аналіз та визначити переважання тих чи інших рис перекладу в кожній з аналізованих мов.

Як можливо побачити з таблиці (Додатки Г та Д), при передачі прийомів та настрою оригіналу переклади вирізняються досить помітним рівнем їх адекватної та повної трансформації. Водночас із тим, польські та французькі переклади стикаються із певними труднощами при слідуванні віршовому розміру первинного тексту. Як згадувалось на початку дослідження, це є, вірогідно, зумовленим різними засобами вираження, що застосовуються в мовних парах англійська-польська й англійська-французька, а точніше – одним з них може бути саме фіксований наголос мов на передостанньому та останньому складах відповідно, через що написання поетичного перекладу дещо ускладнюється.

Отже, при перекладі англійськомовних поетичних творів існує тенденція до ретельної передачі ідеї та змісту. Водночас із цим варто відзначити спробу перекладачів об'єднати особливості форми оригіналу та

літературних традицій мови перекладу, яскравим прикладом чого є зміна клаузули.

Висновки до розділу II

У другому розділі було представлено результати аналізу оригіналу та перекладів згідно до схеми, що була представлена в базисі методики, запропонованої в теоретичній частині дослідження, та стислий огляд основних тенденцій до трансформацій при перекладі англійських віршованих поетичних творів авторів XX століття.

При проведенні п'ятого етапу практичного дослідження поетичної мови було встановлено закономірність у проявах складових форми поетичного твору.

Варто відмітити тенденцію польських перекладів до більшого використання поетичної мови, наприклад, алегорії й епітетів.

Цікавим спостереженням були й відмінні засоби віршування, що використовувались франкомовними перекладачами при трансформації форми оригіналу. Це може бути поясненом як відмінною мовною системою (походження від латинської мови та інша структура наголосів), так і загалом відмінною традицією віршування, що розвинулась у Франції до XX століття та має вплив на підходи до віршування сьогодення.

ВИСНОВКИ

Для проведення дослідження курсової роботи нами було взято тему специфіки перекладу поетичних творів. Дане питання піднімалось попередніми дослідниками з позиції виведення правил та рекомендованих способів їх перекладу. На сьогоднішній день актуальною є тема перекладу поезії, пісень, драми, тощо цілою низкою засобів: письмових, усних, за допомогою мови жестів, і так далі. З огляду на це нами було вирішено провести дослідження якості перекладу та зробити спробу виокремити базис методики аналізу повноти перекладу, здійсненого різними мовами.

На основі методичного аналізу теоретичних наукових джерел та проведеного практичного дослідження було сформульовано наступні висновки:

- фундаментальною специфікою поетичного твору є його форма та стилістичні прийоми;
- саме через форму та багате використання поетичної мови виникають основні складнощі при перекладі поетичного твору; виникнення іншої частини труднощів переважно є зумовленим використанням національно-культурних специфік змальовування художніх образів;
- при перекладі поетичного твору можливо прослідкувати тенденцію до збереження та повної передачі форми тексту, або відтворення його лексико-семантичних зворотів; завдання досвідченого перекладача часто полягає в віднайденні золотієї середини між цими двома крайнощами;
- при аналізі перекладів різними мовами було встановлено, що певні мови тяжіють до вільного поетичного перекладу, тоді як інші вдаються до відтворення форми із внесенням до неї адаптацій до мови перекладу;
- провівши паралельне порівняння повноти перекладу поетичного матеріалу, було встановлено, що для задовільного перекладу його відсоток має бути вищим за 60%. Переклади, пройшовші порівняння, мають загальне

відсоткове відношення повноти перекладу 74%, 77%, та 70%, відповідно, що робить їх якісними перекладами обраних поетичних творів.

Підбиваючи підсумки проведеного дослідження, зауважимо: переклад поетичних творів є складним та комбінованим процесом, під час якого перекладач має досконало володіти відразу кількома навичками та бути не лише перекладачем як таким, а й мати розвинене поетичне чуття задля відтворення оригіналу для читача з мови перекладу. У цій роботі було окреслено лише основні елементи, за якими можливо визначити загальну ідею близького до оригіналу перекладу, що зумовлює необхідність проведення ще низки більш специфічних та конкретизованих досліджень для оптимізації методики повноти перекладу поетичного твору.

RÉSUMÉ

Hlaskova, C. T. Peculiarities of Poetic Translation.

Term paper: Specialisation 035.041 Germanic languages and literatures (translation included), English as a first foreign language. – Kyiv National Linguistic University – Kyiv, 2023.

The term paper is devoted to the study of the peculiarities of poetic translation in the form of defining the basis for the methodology of poetry translation quality analysis. The topic of the research is relevant for the reason of increasing interest in the subject of translation and translation methods, which implies the need of establishing an objective measure of the completeness of the transfer of the form and ideas of the original source.

The aim of the research is to study the main specific features of poetry translation and analyse them on the basis of English-language poetry of the XX century. In order to accomplish this goal, a number of methods were used, among which are classification, generalisation, comparative method and comparative analysis, and mathematical method.

The first section of the paper defines the theoretical basis for the practical survey. The specific characteristics of both the poetic work itself and its translation are examined. The main methods and approaches to translating poetry are briefly discussed. The final part of the first section presents the basis for a methodology of analysing the completeness of a translation.

The second, practical section elaborates on the poetic material of the research and analyses it. Each of the pieces undergoes a basic analysis, where the peculiarities of its form and lexical-semantic composition, represented by stylistic devices, are identified. This is followed by a concise rendering of the results of the analysis of the translations of the work conducted in the three languages, also divided into a part of form and a part of devices. The last part presents an outline of the results of the analysis by the methodology.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева, И. С. (2001). *Профессиональное обучение переводчика: Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей.* (стр. 259-262). СПб.: Издательство «Союз».
2. Боровинський, І. М. (2011). *Відтворення образної своєрідності поезій англійських та американських романтиків в українських перекладах.* (Автореферат кандидатської дисертації). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
3. Вінтоняк, Ю. Д. (2021). *Принципи і прийоми передачі індивідуального стилю у перекладі поетичних творів (на матеріалі поезії Сари Тіздейл).* [дипломна робота]. Хмельницький: Хмельницький національний університет.
4. Гуляк, А. Б., Савченко, І. В. (1997). *Основи віршування.* К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція».
5. Девіцька, А. І., Курах, Н. П., Сідун, Л. Ю. (2022). *Конспект лекцій до дисципліни «Теорія та практика перекладу» для здобувачів вищої освіти першого рівня усіх спеціальностей (денна та заочна форми навчання).* Ужгород: електронне видання.
6. Ємець, О. В. (2016). Стратегії та стилістичні прийоми перекладу поетичних текстів. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки.* 2, 32-35.
7. Засекін, С. В. (2012). *Психолінгвістичні універсалії перекладу художнього тексту* [монографія]. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки.
8. Коптілов, В. В. (2001). *Теорія і практика перекладу.* Київ: Вища школа, Вид-во при Київському університеті.
9. Кочерган, М. П. (2006). *Загальне мовознавство.* Київ: Академія.
10. Леонтьєв, О. Н. (2010). Особливості поетичного перекладу. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету.* 1, 50-57.

11. Науменко, О. В. (2013). Особенности поэтического перевода. *Актуальные вопросы переводоведения и практики перевода*. Відновлено з <https://www.alba-translating.ru/ru/ru/articles/2013/naumenko.html>
12. Abdal, G., Yaman, B. (2017). English translations of Birhan Keskin: A metaphor-based approach to poetry translation. *Litera*. 27 (2), 45-62.
13. Apte, M. (2004). Translating Poetry: Interface with Emily Dickinson's Poems. *Translation Today*. 1 (1), 119-133.
14. Forasacco, D. (2013). «Cultural Translation» vs. «Poetic Translation»? A Problematic Categorization in Translating Poetry. The Case of Arthus Rimbaud's *Ophélie* in German. *Estudios de Traducción*. 3, 95-114.
15. Galkina, K. (2013). The peculiarities of translating Robert Burns' poetry into Standard English. *Scientific Horizont*. 1, 40-44.
16. Hussain, A. (2018). History of Translation. *International Journal of Science and Research (IJSR)*. 8 (9), 1721-1723. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/351770475_History_of_Translation
17. Khalida, H. (2014). Translating Poetry: Possibility or Impossibility? *Journal Of College Of Education For Women*. 25 (2), 511-524.
18. Khalifa, A. A. (2015). Translation Studies: Some Problematic Aspects of Arabic Poetry Translation. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*. 19 (1), 314-324.
19. Litvinov, A. I., Tkachenko, M. V. (2013). English Rock Songs Translation: Peculiarities and Techniques. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 12 (271), 54-60.
20. Magomedzagirov, R. G. (2016). Methods and principles of poetic translation. Translation transformations in translation of poetry. *Вестник РУДН, серия «Русский и иностранные языки и методика их преподавания»*. 4, 100-108.
21. Owoeye, S. T. (2011). Traduire la culture poétique du français en anglais: le cas des poèmes à forme fixe. *Fédération des Traducteurs (FIT) Revue Babel* 57:3, 342-353.

22. Raniolo, R. (2022). Translating Poetry in Sign Language: An Embodied Perspective. *Front. Commun.* 7:806132.
23. Razumovskaya, V. A. (2010) Sound Symmetry in Poetic Text: Types and Translation Strategies. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences.* 4 (3), 536-545.
24. Temirov, M. M. (2012). Difficulties in Poetry Translation. *Jurnal Linguistik Terapan.* 2 (1), 47-54.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

25. Ганич, Д. І., Олійник, І. С. (1985) *Словник лінгвістичних термінів*. Київ: Видавниче об'єднання «Вища школа».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

26. Кикоть, В. М. (2021). *Роберт Фрост в українських перекладах: поезії*. (стр. 112-113). Київ: Видавничий дім «Кондор».
27. Frost, R. *Stopping by Woods on a Snowy Evening*. Retrieved from <https://allpoetry.com/Stopping-By-Woods-On-A-Snowy-Evening>
28. Hubert-Albert Clos Lus. *En m'arretant près des bois lors d'un soir enneigé*. Retrieved from <http://www.toutelapoesie.com/salons/topic/84628-robert-frost-traduction-de-stopping-by-woods-on-a-snowy-evening/>
29. Masefield, J. *Sea Fever*. Retrieved from <https://allpoetry.com/sea-fever>
30. Tolkien, J.R.R. *I Sit Beside the Fire and Think*. Retrieved from <https://allpoetry.com/I-Sit-And-Think>
31. Tolkien, J.R.R. *Le Seigneur des Anneaux*. Retrieved from <https://ekldata.com/uxVs93jFJecGQpnQmz1LuB3oaEA/Le-seigneur-des-anneaux-tome-1.pdf>
32. Tolkien, J.R.R. *Władca Pierścieni. Wyprawa*. Retrieved from https://polsha.in/downloads/J.R.R._Tolkien-Wyprawa.pdf

33. Walker, M. *Fièvre De La Mer*. Retrieved from <https://www.poemhunter.com/poem/fievre-de-la-mer-translation/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Sea-Fever by John Masefield (1902)

I must go down to the seas again, to the lonely sea and the sky,
And all I ask is a tall ship and a star to steer her by;
And the wheel's kick and the wind's song and the white sail's shaking,
And a grey mist on the sea's face, and a grey dawn breaking.

I must go down to the seas again, for the call of the running tide
Is a wild call and a clear call that may not be denied;
And all I ask is a windy day with the white clouds flying,
And the flung spray and the blown spume, and the sea-gulls crying.

I must go down to the seas again, to the vagrant gypsy life,
To the gull's way and the whale's way where the wind's like a whetted knife;
And all I ask is a merry yarn from a laughing fellow-rover,
And quiet sleep and a sweet dream when the long trick's over.

Додаток А.1

Fièvre De La Mer (перекладено *Michael Walker*)

Je dois descendre a la mer encore, a la mer solitaire et le ciel,
Et tout ce que je demande c'est un haut voilier et une étoile pour le barrer,
Et le coup du gouvernail et la chanson du vent et le tremblement des voiles
blanches,
Et une brume gris a la surface de la mer, et une aube grise se poignant.

Je dois descendre a la mer encore, car l'appel de la marée courante
Est un appel déchaîne et un appel clair qu'on ne peut nier;
Et tout ce que je demande c'est un jour éventé avec les nuages blancs volants,
Et les embruns jetés et l'écume soufflée et les mouettes criantes.

Je dois descendre a la mer encore, a la vie errante des bohémiens,
Au côté de la mouette et le côté de la baleine, ou le vent se ressemble a un couteau
aiguisé;
Et tout ce que je demande c'est une histoire joyeuse d'un compagnon nomade,
Et un sommeil tranquile et une douce rêve quand le long voyage aura fini.

Додаток А.2

Морська Лихоманка (переклад
здійснив *Валентин Бут*)

Я маю знову вертати в моря, до
хвиль і небес без спокус.

Усе ж, про що прошу – міцний
корабель і зорю, щоб тримати курс,
Ще б порух штурвалу і пісню вітрів,
і білих вітрил лопотання,
І сивий туман понад сірих валів, і
сіро-тремтливе світання.

Я маю знову вертати в моря, бо
припливу прадавній клич

Не відринеш – він в венах моїх
наростає і день, і ніч.

Усе ж, про що прошу, то вітряний
день і небо у леті хмар,
Де піна розшарпана, й бризок
шрапнель, і крики чайок-примар.

Я маю знову вертати в моря, до
циганських морських роздоріж,
На чайні путі, на китові шляхи, де
вітри, мов відточений ніж
І все, про що прошу – дотепних
балак веселого друга-гребця,

Спокійного сну і солодких снів як
рейс добіжить то кінця.

Gorączka morza (переклад здійснив
Sylwek Szweda)

Na pokład znowu muszę wejść,
samotnie zacząć huścić się
Wysoki statek racz mi dać, a na niebie
gwiazdy znak
A wiatru pieśń szamocze żagle,
sterowe koło szarpie nagle
I zasnuł wszystko mglisty świt, prócz
szarości nie widać nic.

Na pokład znowu muszę wejść, z
falami zacząć nowy rejs

I wątłą z lądem zerwać nić, już nie
mogę bez tego żyć

I o co proszę w ten wietrzny dzień, że
mam to już, dobrze wiem
Spienionych fal słysząc śpiew i krzyk
jękliwy morskich mew.

Na pokład znowu muszę wejść,
cygański zacząć nowy rejs

Wieloryb drogę wskazał już, a wiatr
jak ostry nóż

I o co proszę, opowiesz mi, choć
wiem że to są tylko sny

Ten który właśnie kończy się, by
zniknąć w gęstej mgle...

Додаток Б

Stopping by Woods on a Snowy Evening by Robert Frost (1922)

Whose woods these are I think I know.

His house is in the village though;

He will not see me stopping here

To watch his woods fill up with snow.

My little horse must think it queer

To stop without a farmhouse near

Between the woods and frozen lake

The darkest evening of the year.

He gives his harness bells a shake

To ask if there is some mistake.

The only other sound's the sweep

Of easy wind and downy flake.

The woods are lovely, dark and deep,

But I have promises to keep,

And miles to go before I sleep,

And miles to go before I sleep.

Додаток Б.1

<p><i>Przystając pod lasem w śnieżny wieczór</i> (переклав <i>Stanisław Barańczak</i>)</p>	<p><i>En m'arrêtant près des bois lors d'un soir enneigé</i> (переклав <i>Hubert-Albert Clos Lus</i>)</p>
<p>Wiem, czyj to las: znam właścicieli. Ich dom jest we wsi; gdzieżby mieli Dojrzeć mnie, gdy spoglądam w mroku W ich las, po brzegi pełen bieli.</p> <p>Koń nie wie, czemu go w pół kroku Wstrzymałem: żadnych zagród wokół; Las, lód, jeziora - tylko tyle W ten najciemniejszy wieczór roku.</p> <p>Dzwonkiem uprzęży koń co chwilę Pyta, czy aby się nie mylę. Tylko ten brzęk - i świst zawiei W sypiącym gęsto białym pyle.</p> <p>Ciągnie mnie w mroczną głąb tej kniei, Lecz woła trzeźwy świat nadziei I wiele mil od snu mnie dzieli, I wiele mil od snu mnie dzieli.</p>	<p>Je crois savoir à qui appartiennent ces bois Et même s'il ne vit pas loin dans le village Il ne me verra pas si je m'arrête là, A regarder son bosquet se couvrir de neige.</p> <p>Mon petit cheval doit trouver cela étrange De faire un arrêt ainsi, loin de toute grange, Entre les bois, les bosquets et le lac gelé, Lors de la soirée la plus sombre de l'année.</p> <p>Avec son harnais, il secoue son clocheton Pour demander s'il n'y a pas quelque méprise. La seule autre musique est celle de la bise Qui passe doucement et du si doux flocon.</p> <p>Les bosquets sont charmants, ombragés et profonds Mais, moi, j'ai tant de promesses à bien tenir. Tant de milles à franchir avant de dormir. Tant de milles à franchir avant de dormir.</p>

Додаток Б.2

Зупинка у лісі засніженим вечором(переклав *Валерій Кикоть*)

Чиї ліси це, знаю я –
 В селі господар і здаля
 Не бачить він, як я дивлюсь
 На снігом вкутане гілля.

Конячці дивним я здаюсь,
 Бо серед лісу став чомусь;
 Мороз льоди в ставу кує,
 І вечір вже, а я барюсь.

Вона дзвіночком знак дає,
 Тут, мабуть, десь помилка є,
 І знов свист вітру тишу рушить,
 Танок сніжинок знов снує.

Глибини лісу манять душу,
 Але я слова не порушу,
 Ще довгі милі їхать мушу,
 Ще довгі милі їхать мушу.

Край лісу у зимовий вечір(переклав *Віктор Марач*)

Чий ліс це – я, напевне, знаю:
 В селі його будинок скраю;
 Він не побачить, спать вже лігши,
 Як я сніги в нім споглядаю.

Кінь фиркає, не зрозумівши,
 Чому стою тут, зацікавивши,
 Між лісом і замерзлим ставом
 В цей вечір, в році найтемніший.

Дзвенить вуздечкою: «Рушаєм, –
 Мов просить, – час чого ми гаєм?»
 Сніжок снується з висоти,
 Вітрець легенький пробігає.

А ліс – очей не відвести,
 Та встигнуть обіцявся ти;
 І до спочинку довго йти,
 І до спочинку довго йти.

Додаток В

I sit and think by J. R. R. Tolkien (1954)

I sit beside the fire and think of all that I have seen,
of meadow-flowers and butterflies in summers that have been;
Of yellow leaves and gossamer in autumns that there were,
with morning mist and silver sun and wind upon my hair.

I sit beside the fire and think of how the world will be
when winter comes without a spring that I shall ever see.
For still there are so many things that I have never seen:
in every wood in every spring there is a different green.

I sit beside the fire and think of people long ago,
and people who will see a world that I shall never know.
But all the while I sit and think of times there were before,
I listen for returning feet and voices at the door.

Додаток В.1

(переклала *Олена Фешовець*)

Сиджу собі коло вогню і думаю
про все:
що квіти в лузі до своїх не
вернуться осель;
що відлітає жовтий лист і
павутинка з ним,
і срібне сонце, і туман, і моїх років
дим.

Сиджу собі коло вогню і думаю
таке:
який без мене буде світ, життя –
п'янке, гірке?
А скільки ще такого тут, чого не
бачив я:
таж щовесни нова трава й інакше
ластів'я!

Сиджу собі коло вогню і думаю
про тих,
хто вже відбув своє давно, а хто ще
жить не встиг.
Отак сиджу я і сную думки про
давнину,
та чую кроки за вікном і бесіду
гучну.

(переклала *Аліна Немірова*)

Вогонь в каміні тріпотить,
А думка птахою летить,
У літні спогади ясні,
В завітчані весняні дні.
Хай чисте полум'я бринить...
Я згадую осінні сни,
Тумани, вітер у руці,
І сонця срібні промінці.

Дивлюсь замислено в вогонь...
Яким-то буде світ?
Зима минеться, ніби сон,
І я за нею вслід.
Я так багато не чував,
Не бачив на землі...
Бо кожен раз на новий лад
Шумить зелений ліс...

Згадаю тут біля вогню
Народи давніх літ –
Тих, що жили у давнину,
І хто прийде услід.
Поки я думав про старе
Та про нові часи –
Почувся крок біля дверей
І рідні голоси.

Додаток В.2

Siedzę przy ogniu i dumam (переклад здійснив *Maria Skibniewska*)

Siedzę przy ogniu i dumam	Boć rzeczy wiele jest w świecie,
O tym, w co pamięć bogata.	A jam ich widział niewiele...
O kwiatach polnych, motylach	Na przykład w lesie co wiosny
W dawnych, minionych latach.	Coraz to inna jest zieleń.
O listkach żółtych i nitkach	Siedzę przy ogniu i dumam
Jesiennych, lekkich pajęczyn.	O dawnych i przyszłych ludach
O mgłach, o słońcu, o wietrze,	I wiem - świat nowy zobaczą,
Co włos na głowie mi piętrzył...	A mnie się to już nie uda.
Siedzę przy ogniu i dumam -	Lecz cóż... wciąż siedzę i myślę
Czy też tu będzie inaczej,	O czasach, które już przeszły...
Gdy zima przyjdzie bez wiosny -	Słucham znajomych mi kroków
I czy to kiedy zobaczę.	I głosów słucham zamierzchłych.

(переклад взято з *Le Seigneur des Anneaux*)

A tout ce que j'ai vu, aux fleurs des prés et aux papillons, assis près du feu, je pense des étés passés,
 Aux feuilles jaunes et aux filandres des automnes qui furent avec la brume matinale, le soleil argenté et le vent dans ma chevelure.
 Assis près du feu, je pense à ce que sera le monde quand reviendra l'hiver sans printemps que je ne verrai jamais.
 Car il y a tant de choses encore que je n'ai jamais vues: dans chaque bois à chaque printemps, il y a un vert différent.
 Assis près du feu, je pense aux gens d'il y a longtemps et aux gens qui verront un monde que je ne connaîtrai jamais.
 Mais tout le temps que je suis à penser aux temps qui furent jadis, je guette les pas qui reviendront et les voix à la porte.

Додаток Г

	Передача елементів	Польська	Українська	Французька
1.	розмір	у двох з трьох	у половині	змінено у всіх
2.	стопа	у двох з трьох випадках	у всіх випадках	у двох з трьох випадках
3.	римування	в одному з трьох	в половині	змінено у всіх
4.	клаузула *	наполовину збережено в одному з трьох	у половині	в одному з трьох
5.	цезура	у двох з трьох	у чотирьох з половиною	у всіх
6.	рефрен	у всіх	у двох з трьох	переважно у всіх
7.	епітети	у всіх	переважно у всіх випадках	
8.	порівняння	збережено		
9.	алітерація	у половині	у трьох випадках з п'яти	у половині
10.	відповідність використаної лексики	у всіх	у чотирьох з половиною	у всіх
11.	відповідність настрою	у двох з трьох	у чотирьох з п'яти	у двох з половиною
	* клаузула при зміні замінювалась із жіночої на чоловічу			

Додаток Д

Відсоткове відображення повноти перекладу, спираючись на представлену в роботі методику

